

The role of public libraries in the preservation of indigenous knowledge: A meta-synthesis

Leili Seifi

Department of Knowledge and Information Science, University of Birjand, Birjand, Iran

Citation: Seifi, L. (2025). The role of public libraries in the preservation of indigenous knowledge: A meta-synthesis. *Research on Information Science and Public Libraries*, 31(1), 35-52.
<https://doi.org/10.61882/publlij.2025.2064842.1002>

Article Info

Article type:
Research Paper

Article history:
Received: 08.05.2024
Received in revised form: 11.07.2024
Accepted: 27.07.2024
Published online: 07.03.2025

Corresponding Author:
Leili Seifi

Email:
leili.seifi@birjand.ac.ir

Keywords:
Public libraries, Indigenous knowledge, Preservation of indigenous knowledge, Meta-synthesis

Abstract

Purpose: This study aims to identify and analyze the role of public libraries in the preservation of indigenous knowledge based on international scholarly literature.

Methods: This applied qualitative research employed the meta-synthesis method. A systematic search was conducted in databases including Scopus, Web of Science, and Google Scholar search engine. Inclusion criteria were English-language studies published between 2005 and 2022 that addressed the role of public libraries in preserving indigenous knowledge. Non-relevant articles, conference proceedings, books, and non-English sources were excluded. After duplicate removal and initial screening based on titles, abstracts, and keywords, 20 full-text documents were reviewed, of which 10 studies (articles and theses) were selected. Data analysis using MaxQDA involved open, axial, and selective coding, resulting in 394 open codes, 15 concepts, and 5 core categories. Validity was assessed using a critical appraisal tool with ten qualitative criteria, and reliability was confirmed through inter-coder agreement, with 90% of codes validated by a second coder.

Results: Public libraries perform five key roles in preserving indigenous knowledge: enhancing community well-being through knowledge dissemination; conducting internal tasks such as documentation and classification; engaging with indigenous communities to foster trust; collaborating with cultural and educational institutions; and addressing barriers such as digital divides and limited resources.

Conclusions: The study offers a conceptual framework demonstrating how public libraries can preserve indigenous knowledge through documentation, targeted engagement, and institutional collaboration. This model serves as a practical guide for information professionals, library managers, cultural planners, and policymakers, and may also empower indigenous communities by increasing awareness and participation in knowledge preservation.

Introduction

Indigenous knowledge, as a cornerstone of intangible cultural heritage, is the product of centuries of interaction between local populations and their environment, including nature, agriculture, belief systems, and social structures. This form of knowledge, often passed down informally and orally, holds scientific, cultural, environmental, and economic value. It plays a vital role in sustainable development, resource conservation, food security, crisis resilience, and the cultural cohesion of local communities.

However, due to modern processes such as globalization, urbanization, the neglect of local cultures, migration, and the absence of structured documentation systems, this knowledge is increasingly at risk of being forgotten or lost. In this context, public libraries, as accessible and community-driven cultural institutions, possess considerable potential to preserve, document, transmit, and disseminate indigenous knowledge. These institutions can play a meaningful role in the sustainability of indigenous knowledge by offering locally-oriented

Authors retain the copyright and full publishing rights.

Published by [Iran Public Libraries Foundation](https://iranpubliclibrariesfoundation.org). This article is an open access article licensed under the <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

information services, hiring indigenous staff, collaborating with local communities and relevant institutions, and developing targeted policies.

Despite the considerable capacity of public libraries in Iran, few studies have systematically analyzed their role or provided practical models for their effective use in preserving indigenous knowledge. Therefore, this study seeks to identify the role of public libraries in safeguarding indigenous knowledge through a systematic review of international literature using the meta-synthesis method. The aim is to propose a strategic model that facilitates the effective utilization of Iranian public libraries for this cultural purpose.

Methods

This study adopts a qualitative approach based on the meta-synthesis method, aiming to identify and explain the role of public libraries in the preservation of indigenous knowledge. The research was designed following the seven-step framework proposed by Sandelowski and Barroso (2007), which includes: formulating the research question, conducting a systematic review, selecting relevant studies, extracting data, analyzing and synthesizing findings, performing quality control, and reporting results.

In the first step, the research question was developed using the parameters of “what,” “who,” “when,” and “how.” A systematic literature search was then conducted in international databases including Scopus, Web of Science, and Google Scholar search engine. Persian-language databases were excluded due to the limited number of relevant sources and the study’s focus on international literature.

The inclusion criteria consisted of English-language sources published between 2005 and 2022 that focused on public libraries in the context of indigenous knowledge. Excluded documents included unrelated articles, conference papers, books, and non-English sources. Using relevant keywords and logical search combinations, a comprehensive search was conducted. Articles were first screened based on titles, abstracts, and keywords, and then reviewed in full. A total of 10 sources—including journal articles and theses—were selected for final analysis.

Information extracted from these sources included research methods, data collection tools, target populations, and study contexts. Data analysis was conducted using MAXQDA software in three stages: open coding, axial coding, and selective coding. This process resulted in the identification of 394 open codes, 15 concepts, and 5 main categories. For quality control, a critical appraisal tool was used to assess the validity of the selected studies, and inter-coder reliability was measured, with a 90% agreement rate confirming the credibility of the findings.

Results

Using the meta-synthesis method, the study identified the role of public libraries in preserving indigenous knowledge classified in five main categories, 15 concepts, and 394 open codes. These categories—sustainable community development, internal organizational activities, engagement with indigenous populations, external collaborations, and preservation challenges—highlight the multidimensional functions of public libraries in this domain.

1. Sustainable Community Development

This category is divided into two concepts: indigenous communities and non-indigenous communities. In indigenous contexts, libraries contribute to raising awareness, safeguarding cultural rights, and improving social welfare through the dissemination of local knowledge. In non-indigenous contexts, libraries support scientific, economic, cultural, and social development by leveraging the capacities of indigenous knowledge.

2. Internal Organizational Activities

Public libraries play an important role in preserving and transmitting indigenous knowledge through general and specialized services such as documentation, cataloging, preservation, and dissemination. They also contribute through the development of targeted policies, the employment of trained indigenous staff, and the provision of appropriate infrastructures. These internal efforts ensure systematic preservation and accessibility.

3. Engagement with Indigenous Populations

This category emphasizes the importance of active participation, intergenerational knowledge transfer, promotion of indigenous culture, and enhancement of information and educational literacy among indigenous communities. Key strategies include the protection of intellectual property rights, information literacy education, literacy programs, and the provision of cultural and social services.

4. External Organizational Collaborations

This category involves the collaboration of public libraries with a wide range of organizations, including cultural heritage institutions, educational entities, media outlets, and research centers. These collaborations strengthen the network capacity of libraries and promote institutional synergy for the preservation of indigenous knowledge.

5. Preservation Challenges

This category encompasses three dimensions: community-level, societal-level, and organizational-level challenges. Key issues include information gaps, inadequate infrastructure, limited budgets, lack of effective policies, and shortages of specialized personnel. These challenges present significant barriers to the effective role of libraries in this field.

Conclusions

This study systematically explored the role of public libraries in preserving indigenous knowledge through a meta-synthesis of credible studies. The findings indicate that public libraries can play a vital role in this domain across five key dimensions: sustainable community development, internal organizational activities, engagement with indigenous populations, external collaborations, and addressing preservation challenges.

From a sustainable development perspective, public libraries can enhance the social and economic well-being of both indigenous and non-indigenous communities by empowering local populations, improving literacy, promoting local knowledge, and strengthening cultural identity. They also support job skills training, local production, and civic participation, contributing to holistic community development.

At the internal organizational level, the presence of supportive policies, the recruitment of indigenous librarians, the provision of culturally relevant information resources, and the development of technological infrastructure are highlighted as prerequisites for successful preservation. Hiring local staff who are familiar with the language and culture of the community is crucial for effective trust-building and documentation of indigenous knowledge. In addition, strengthening digital infrastructures, developing localized content, and establishing community research centers within libraries are essential steps.

Engagement with indigenous communities emerged as the most critical social dimension of the study. Libraries must build trust, raise awareness about the value of indigenous knowledge, organize cultural events, document oral histories, and develop intellectual property guidelines. Active participation of indigenous individuals in the documentation process was identified as a key success factor.

In terms of external collaboration, the study emphasizes the need for synergy with organizations such as cultural heritage departments, universities, schools, agricultural institutions, local NGOs, and the media. These partnerships can support the development of regional digital archives, facilitate cultural workshops, and secure funding and other resources.

Regarding the challenges, the study identifies issues at three levels:

1. Community-level challenges (e.g., illiteracy, fear of knowledge exposure, cultural taboos)
2. Societal-level challenges (e.g., globalization, generational divides, changing lifestyles)
3. Organizational-level challenges (e.g., lack of funding, weak policies, insufficient expert staff)

These challenges require strategic interventions and the development of both scientific and operational structures.

Ultimately, the study presents a comprehensive model for explaining the role of public libraries in preserving indigenous knowledge. This model can serve as a reference for policy-making, curriculum revision in library and information science programs, and the design of specialized training for librarians. Its application in rural libraries can enhance their cultural, social, and economic relevance.

Nonetheless, the study has certain limitations. It primarily relies on English-language sources and lacks field data from Iranian public libraries, which may limit the generalizability of its findings in local contexts. Therefore, future research should incorporate field studies within Iranian libraries, with the direct participation of librarians and indigenous communities.

The study's practical recommendations include targeted recruitment of indigenous staff, curriculum revision, allocation of dedicated budgets for preservation projects, development of inter-agency agreements, and organization of indigenous knowledge workshops. When combined with an intersectoral and participatory

approach, these measures can help establish a lasting and meaningful role for public libraries in safeguarding indigenous knowledge.

Author Contributions

The author has read and agreed to the published version of the manuscript.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The author thank all participants in this study.

Ethical considerations

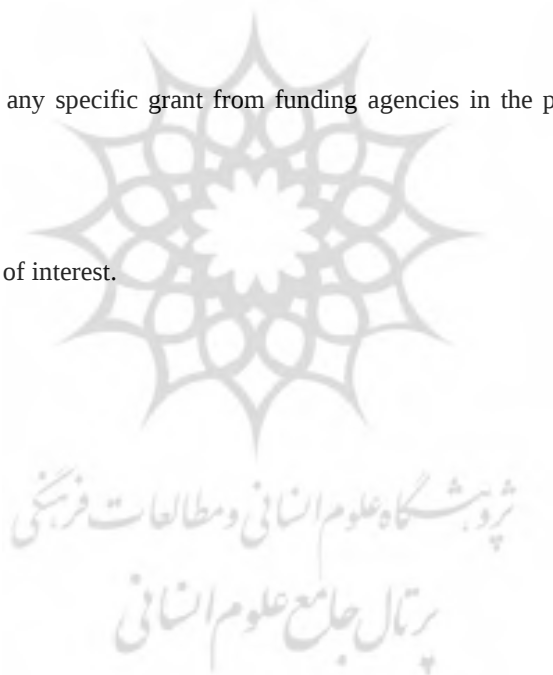
The author avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of interest

The author declare no conflict of interest.

نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی: مطالعه فراترکیب

لیلی سیفی

گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

استناد: سیفی، لیلی (۱۴۰۴). نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی: مطالعه فراترکیب. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۳۱ (۱)، ۵۲-۳۵. <https://doi.org/10.61882/publilj.2025.2064842.1002>

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۰۶

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۱۷

نویسنده مسئول:

لیلی سیفی

پست الکترونیکی:

leili.seifi@birjand.ac.ir

کلیدواژه‌ها:

کتابخانه‌های عمومی، دانش بومی، حفاظت دانش بومی، فراترکیب

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تحلیل نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی بر پایه متون علمی بین‌المللی انجام شده است.

روش: این پژوهش از نوع کاربردی و با رویکرد کیفی و روش فراترکیب انجام شده است. داده‌ها از طریق جست‌وجوی نظام‌مند در پایگاه‌های علمی اسکاپوس، وب‌آوساینس و گوگل اسکالر گردآوری شدند. معیارهای شمول شامل بازه زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۲، زبان انگلیسی و تمرکز بر نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی بود. مدارک غیرمرتبط، مقاله‌های همایشی، کتاب‌ها و منابع غیرفارسی حذف شدند. پس از پالایش و غربالگری اولیه، ۲۰ منبع به‌صورت تمام‌متن بررسی شد و در نهایت ۱۰ مطالعه (مقاله و پایان‌نامه) انتخاب گردید. داده‌ها با نرم‌افزار مکس کیودا در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل شد که به استخراج ۳۹۴ کد، ۱۵ مفهوم و پنج مقوله منجر گردید. برای سنجش روایی از ابزار ارزیابی حیاتی و برای پایایی از توافق میان دو کدگذار (۹۰ درصد توافق) استفاده شد.

یافته‌ها: کتابخانه‌های عمومی در پنج نقش کلیدی شامل ارتقای رفاه و آگاهی جوامع بومی، مستندسازی و سازماندهی منابع، تعامل اعتمادساز با بومیان، همکاری نهادی، و مقابله با چالش‌هایی چون شکاف دیجیتال ایفای نقش می‌کنند.

نتیجه‌گیری: الگوی ارائه‌شده نشان می‌دهد که کتابخانه‌های عمومی می‌توانند با تکیه بر اقدامات هدفمند و همکاری‌های میان‌سازمانی، نقش مؤثری در حفظ و ترویج دانش بومی ایفا کنند. این یافته‌ها راهنمایی برای متخصصان اطلاعات، مدیران کتابخانه‌ها و تصمیم‌گیران فرهنگی فراهم می‌آورد.

مقدمه

دانش بومی به‌عنوان یکی از اشکال مهم دانش انسانی، بخش جدایی‌ناپذیری از میراث فرهنگی هر کشور محسوب می‌شود. این دانش که ریشه در تجارب محلی، سنت‌ها، باورها و شیوه‌های زندگی جوامع دارد، معمولاً به‌صورت شفاهی و نسلی منتقل می‌شود و در صورت نبود نظام‌های مناسب برای حفاظت و مستندسازی، در معرض فراموشی و نابودی قرار دارد. از گذشته تاکنون، کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به‌عنوان نهادهای فرهنگی و آموزشی، مسئولیت گردآوری، حفاظت و دسترس‌پذیر ساختن منابع مرتبط با میراث فرهنگی را بر عهده داشته‌اند. در این میان، کتابداران و متخصصان علم اطلاعات با ایفای نقش فعال در شناسایی، ثبت، مستندسازی و اشاعه منابع میراث فرهنگی ناملموس، وظیفه‌ای حیاتی در حفاظت از سرمایه‌های فرهنگی و دانشی جوامع ایفا می‌کنند. با توجه به مأموریت اصلی کتابخانه‌های عمومی در خدمت‌رسانی به جامعه و پشتیبانی از اهداف نهادهای مادر، انتظار می‌رود که این کتابخانه‌ها و نیروهای انسانی آن‌ها با درک اهمیت دانش بومی، به شکلی مؤثر و ساختاریافته در مسیر حفاظت و انتقال این نوع از دانش به نسل‌های آینده گام بردارند (Nakata et al. 2007).

دانش بومی نوعی دانش برخاسته از تجارب زیسته و انباشته‌شده در طول زمان است که به‌شدت با فرهنگ، جامعه و بافت جغرافیایی خاصی گره خورده است. این دانش عمدتاً در محیط‌های روستایی و در دل زندگی روزمره مردمان محلی شکل می‌گیرد و شامل ترکیبی از مهارت‌ها، باورها، ارزش‌ها، شیوه‌های تولید، و راهکارهای بومی برای حل مسائل زندگی است. دانش بومی نه تنها بازتابی از فهم محلی نسبت به طبیعت و جامعه است، بلکه بخشی از سرمایه فرهنگی و هویتی هر قوم محسوب می‌شود. ویژگی اصلی این نوع از دانش، انتقال بین‌نسلی آن به‌صورت شفاهی، غیررسمی و سینه‌به‌سینه است که همین امر، آن را در برابر خطر فراموشی و نابودی بسیار آسیب‌پذیر ساخته است (Eskandari et al., 2018; Dehvari et al., 2019; Ezekia & Yousefi, 2004; Jauhainen & Hooli, 2017).

کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان دروازه‌های دسترسی به اطلاعات و دانش، نقش مهمی در تضمین عدالت اطلاعاتی و پشتیبانی از یادگیری مادام‌العمر ایفا می‌کنند (Mhlongo & Ngulube, 2018). این نهادها باید در خط مقدم تسهیل دسترسی همگانی به انواع دانش، از جمله دانش بومی قرار داشته باشند. در کشورهای توسعه‌یافته، کتابخانه‌های عمومی با پذیرش و به‌کارگیری دانش بومی، نقش فعالی در ارتقاء خدماتی همچون بهداشت، آموزش، فناوری و تبادل بین‌فرهنگی دانش ایفا کرده‌اند. این کتابخانه‌ها با ایجاد فضای اعتماد میان جوامع محلی و نهادهای سازوکارهایی برای مستندسازی و به‌اشتراک‌گذاری این نوع از دانش، توانسته‌اند زمینه انتقال مؤثر آن را به نسل‌های آینده فراهم آورند. تجربه این کشورها نشان می‌دهد که هرگاه سازوکارهایی برای حفاظت از دانش بومی فراهم شود، مردم محلی نیز با اطمینان بیشتری دانش خود را با دیگران و نسل‌های بعدی به اشتراک می‌گذارند (Owolabi et al., 2022). در نتیجه، کتابخانه‌های عمومی می‌توانند به عنوان حلقه ارتباطی مؤثر میان منابع دانشی سنتی و ساختارهای رسمی اطلاعات عمل کنند.

توانایی کتابخانه‌ها و همکاری آن‌ها با یکدیگر و همچنین با سایر رشته‌ها جهت مستندسازی و دسترس‌پذیری می‌تواند به پررنگ‌شدن حضور منابع میراث فرهنگی در بین جوامع محلی کمک زیادی نماید (Soltanabadi, 2017). در هر جامعه، مردم بومی، محققان و کتابداران به‌عنوان واسطه‌های دانش شناخته می‌شوند که باید نقش مهمی در تسهیل فعالیت‌های ایجاد و اشاعه دانش داشته باشند (Lwoga, 2011). از آنجا که دانش بومی بخش بنیادین هویت فرهنگی و اجتماعی جوامع محلی است و از طریق زبان، سنت و تعاملات اجتماعی به‌صورت شفاهی میان نسل‌ها منتقل می‌شود، حفظ آن برای تداوم انسجام فرهنگی و هویتی ضروری است. این دانش، بازتابی از تجربه زیسته و خرد جمعی بومیان است که در بستر زمان شکل گرفته و انباشته شده است. در این میان، کتابخانه‌های عمومی که وظیفه اصلی آن‌ها حمایت از جریان آزاد اطلاعات و حفاظت از میراث دانشی جوامع است، می‌توانند به‌عنوان نهادهایی قابل اعتماد نقش مؤثر در گردآوری، ثبت، حفظ و انتقال دانش بومی به نسل‌های آینده ایفا کنند. این نقش نه تنها در راستای مأموریت فرهنگی کتابخانه‌هاست، بلکه به تقویت پیوند میان دانش سنتی و نظام‌های رسمی اطلاعات نیز کمک می‌کند.

بررسی پیشینه پژوهش‌های انجام‌شده حاکی از آن است که گروهی از پژوهش‌ها به بررسی نقش کتابداران و کتابخانه‌ها در مدیریت دانش بومی پرداخته‌اند (Seifi et al., 2024; Ghasemipour, 2021; Byrne, 2005; Kargbo, 2005 Pilot, 2005; Tella, 2007; Maina, 2012; Liley & Paringatai, 2014). که به‌طور عمده در این پژوهش‌ها از رویکرد کیفی استفاده شده است. نتایج این پژوهش‌ها حاکی از آن است که کتابداران به‌عنوان نگهبانان اطلاعاتی می‌توانند نقش مهم و مؤثری در مدیریت دانش بومی داشته باشند. چالش‌هایی نیز برای کتابداران مطرح‌شده که راهکار پیشنهادی استفاده از دستورالعمل‌های ایجادشده و همکاری‌های بین‌کتابخانه‌ای است. گروهی از پژوهش‌ها نیز به موضوع حفاظت از دانش بومی پرداخته‌اند (Nakata et al. 2007; Rao, 2006; Raseroka, 2008; Lwoga, 2011; Maina, 2012; Nakata et al. 2014; Seifi & Soltanabadi, 2020; Forutnani, 2007). که در اکثر این پژوهش‌ها از رویکرد کیفی و یا ترکیبی استفاده‌شده است. نتایج نشان‌دهنده آن است که دانش بومی به دلیل مرگ و از بین رفتن حافظه همیشه در معرض خطر نابودی قرار دارد و باید برای حفاظت آن تلاش شود که می‌توان از طریق حقوق مالکیت فکری و همچنین استفاده از ظرفیت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات این امر مهم را به سرانجام رسانید. گروهی از پژوهش‌ها به مستندسازی دانش بومی پرداخته‌اند (Joranson, 2008; Okorafor, 2010). به این نتیجه رسیده‌اند که از آنجایی که وظیفه کتابخانه‌ها مستندسازی دانش است، بنابراین کتابخانه‌ها به‌خوبی می‌توانند در این مورد موفق عمل کنند و برای مستندسازی دانش بومی نیاز به استفاده از انواع قالب‌های چاپی و الکترونیکی، استفاده از طرح‌های طبقه‌بندی اختصاصی برای دانش بومی است.

کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان نهادهایی اجتماعی، نقش کلیدی در دسترس‌پذیری اطلاعات، مستندسازی، و حفاظت از میراث فرهنگی دارند (Nakata et al. 2007; Soltanabadi, 2017). در کشورهای توسعه‌یافته، این کتابخانه‌ها با ایجاد اعتماد میان بومیان و ارائه خدمات فرهنگی-آموزشی، در حفظ و اشاعه دانش بومی موفق عمل کرده‌اند (Mhlongo & Ngulube, 2018; Owolabi et al., 2022). با این حال، در ایران، نقش کتابخانه‌های عمومی در این زمینه کمتر بررسی شده و فاقد برنامه‌ریزی نظام‌مند است.

بررسی مطالعات پیشین نشان می‌دهد که برخی پژوهش‌ها به نقش کتابداران در مدیریت دانش بومی پرداخته‌اند یا به ضرورت حفاظت از دانش بومی اشاره کرده‌اند یا بر فرآیند مستندسازی آن تمرکز داشته‌اند. اما این مطالعات عموماً پراکنده، موضوع‌محور یا صرفاً بر جنبه‌های محدود از نقش کتابخانه‌ها متمرکز بوده‌اند، آنچه در این میان مغفول مانده، یک تحلیل جامع، یکپارچه و نظام‌مند از نقش کتابخانه‌های عمومی

به‌عنوان نهادی اجتماعی در حفاظت از دانش بومی با بهره‌گیری از منابع بین‌المللی و مرور روش‌مند پژوهش‌هاست. پژوهش حاضر با هدف پر کردن این شکاف علمی، به دنبال تبیین ابعاد مختلف این نقش و ارائه الگویی مفهومی برای ارتقاء عملکرد کتابخانه‌های عمومی در این حوزه است. پرسش اصلی این است که کتابخانه‌های عمومی چه نقش‌هایی در حفاظت از دانش بومی ایفا می‌کنند و چگونه می‌توان این نقش‌ها را تقویت کرد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ رویکرد از نوع کیفی است و با روش فراترکیب انجام شده است. در واقع روش فراترکیب، روش کیفی دقیقی در جست‌وجو، ارزیابی و ترکیب پژوهشی در موضوعی خاص، برای مطالعات کمی و کیفی مورد استفاده قرار می‌گیرد (Duke & Ward, 2009; Catalano, 2013).

به‌منظور تحقق هدف پژوهش حاضر، از چارچوب روشی هفت‌مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو (Sandelowski & Barroso, 2007) استفاده شد. مراحل انجام‌شده بر اساس این چارچوب فراترکیب شامل طرح سؤال پژوهش، مرور نظام‌مند پژوهش، جستجو و انتخاب مدارک مناسب، استخراج روش‌شناسی و یافته‌های مدارک، تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های مدارک مورد بررسی، کنترل کیفیت و ارائه یافته‌ها است. **مرحله اول، طرح سؤال پژوهش:** اولین مرحله در روش فراترکیب، طرح سؤال است که هدف، پاسخگویی به آن در طی فرایند پژوهش است. در جدول ۱ سؤال پژوهش به همراه پارامترها بیان شده است.

جدول ۱. پارامترها و سؤال‌های پژوهش

پارامتر فارسی	پارامتر انگلیسی	سؤال پژوهش
چه چیزی	What	نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی بر مبنای متون بین‌المللی چیست؟
چه جامعه‌ای	Who	پژوهش‌های مرتبط با موضوع
چه زمانی	When	۲۰۰۵ تا ۲۰۲۲
چه روشی	How	شیوه عملکرد کتابخانه‌ها مانند مستندسازی، تعامل با بومیان و همکاری میان‌نهادی

جامعه آماری پژوهش حاضر، مطالعاتی بودند که از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی اسکاپوس^۱، وب‌آوساینس^۲، و گوگل اسکالر^۳ جست‌وجو و بازیابی شدند.

مرحله دوم، مرور نظام‌مند منابع: بعد از تعیین سؤال پژوهش، به‌منظور مروری نظام‌مند جستجوی جامع بر اساس روش فراترکیب صورت گرفت. برای این هدف تلاش شد مجموعه منابع منتشرشده به زبان انگلیسی، شامل مقاله‌ها و پایان‌نامه‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط با موضوع بررسی شوند. در این راستا جست‌وجو از پایگاه‌های اطلاعاتی اسکاپوس، وب‌آوساینس و گوگل اسکالر که به زبان انگلیسی هستند، صورت گرفت. پایگاه‌های فارسی به‌دلیل تمرکز پژوهش بر ادبیات بین‌المللی و محدودیت منابع بومی واجد شرایط، از فرایند جستجو کنار گذاشته شدند.

معیارهای شمول و عدم شمول: معیارهای شمول پژوهش شامل بازه زمانی، تمرکز موضوعی منبع و جامعه پژوهش هستند (Catalano, 2013). باتوجه به جست‌وجوی اولیه و عدم وجود منبع مرتبط قبل از ۲۰۰۵ تصمیم بر آن شد تا بازه زمانی هفده‌ساله (۲۰۰۵ تا ۲۰۲۲ میلادی) برای جست‌وجو در نظر گرفته شود. تمرکز موضوعی پژوهش، منابعی هستند که با محوریت نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از مدیریت دانش بومی انجام شده‌اند. جامعه پژوهش نیز مقاله‌ها و پایان‌نامه‌های انگلیسی موجود در پایگاه‌های علمی معتبر است. اصطلاحاتی که به‌عنوان توصیفگر، در پژوهش مورد استفاده قرار گرفتند، بر اساس سؤال‌های پژوهشی انتخاب شدند. معیارهای عدم شمول شامل حذف مدارکی بود که به مدیریت دانش بومی یا حفاظت دانش بومی اختصاص داشتند بدون این که صحبتی از کتابخانه‌های عمومی داشته باشند. همچنین مدارکی که به زبانی غیر از انگلیسی و یا مقاله‌های همایشی بودند و یا مربوط به فصلی از کتاب می‌شدند، کنار گذاشته شدند.

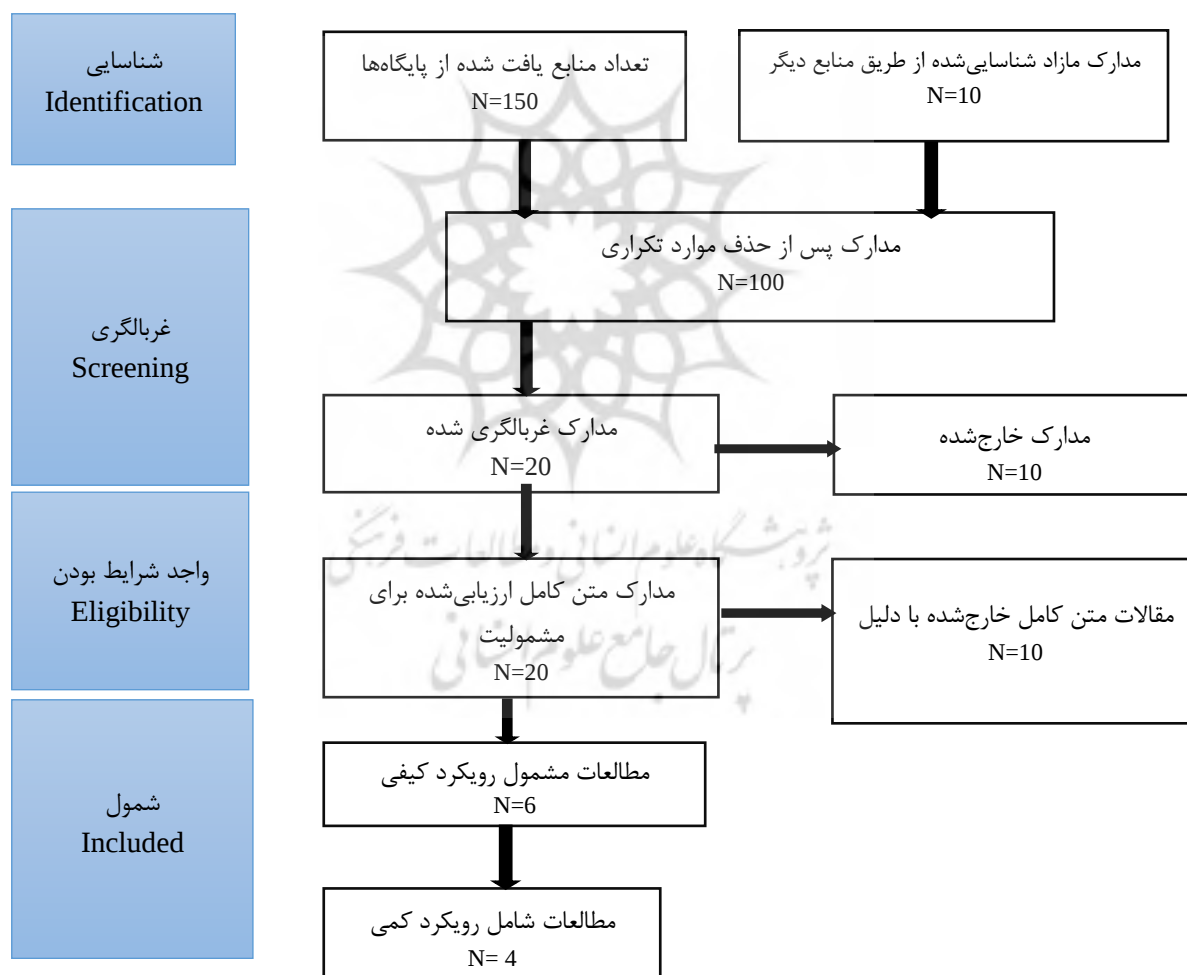
مرحله سوم، جستجو و انتخاب مدارک مناسب: کلیدواژه‌های مورد جستجو ترکیبی از دانش بومی، دانش سنتی، دانش محلی، کتابخانه‌های عمومی، حرفه‌مندان اطلاع‌رسانی، کتابداران، حفاظت و غیره در نظر گرفته شد که این کلیدواژه‌ها با عملگر «و»، «یا» یا یکدیگر ترکیب شدند (توصیفگرهای مترادف با عملگر «یا» و توصیفگرهای مهم موجود در سؤال پژوهشی با عملگر «و» ارتباط گرفتند). نمونه‌ای از

کلیدواژه‌های مورد جست‌وجو در جدول ۲ آمده است. در صورتی‌که توصیف‌گرها، در عنوان، موضوع یا کلمات کلیدی مدرک یافت می‌شد به‌عنوان مدرک مرتبط با موضوع شناخته‌شده و سپس با بررسی چکیده و نتیجه مدرک در این مورد، تصمیم‌گیری نهایی صورت می‌گرفت. زبان مدارک مورد استفاده انگلیسی است. روش مدارک مورد استفاده کیفی و کمی است. جامعه پژوهش‌های مورد استفاده نیز کتابخانه‌های عمومی که به‌نوعی با مدیریت دانش بومی سروکار داشتند.

جدول ۲. واژگان کلیدی مورد استفاده در جست‌وجو

فارسی	انگلیسی
مدیریت دانش بومی، کتابداران کتابخانه‌های عمومی، کتابخانه‌های عمومی، حفاظت، حفاظت دانش بومی و کتابداران کتابخانه‌های عمومی، مدیریت دانش بومی و حرفه‌مندان اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی	indigenous knowledge management, public librarians, public libraries, preservation, indigenous knowledge preservation AND public librarians, indigenous knowledge management AND information professionals AND public libraries

برای انتخاب مقالات مناسب از مجموعه مقالات به‌دست‌آمده از مرحله قبل، بر اساس الگوریتم نشان‌داده‌شده در شکل ۱ از پارامترهای مختلفی از قبیل عنوان، کلیدواژه، چکیده، دسترسی به مقاله و محتوا استفاده و مورد ارزیابی قرار گرفت. طی این پایش ۱۰ منبع شامل مقاله و پایان‌نامه انتخاب شد.

شکل ۱. الگوریتم انتخاب مقاله‌های مناسب بر اساس دیاگرام پریسما

مرحله چهارم، استخراج روش‌شناسی و یافته‌های مدارک: در این گام مطالعه پژوهش‌های منتخب صورت گرفته و اطلاعات مورد نیاز استخراج شد. این اطلاعات شامل اطلاعات کلی پژوهش (عنوان، نام و نام خانوادگی نویسنده، سال نشر) و هرگونه اطلاعاتی که برای رسیدن به سؤال پژوهش مفید به نظر می‌رسید (از قبیل روش، بافت، جامعه و غیره) در قالب جدول فهرست شد.

جدول ۳. روش‌شناسی مطالعات مورد استفاده

ابزار	نوع روش	نوع مطالعه	منبع
مشاهده	موردی	کیفی	Nakata et al., 2007
مصاحبه نیمه ساختاریافته	مطالعه موردی چندگانه	کیفی	Mhlongo, 2018
مصاحبه نیمه ساختاریافته	نظریه داده بنیاد	کیفی	Forutani et al., 2018
پرسش‌نامه	پیمایش - دلفی	کمی	Seifi & Soltanabadi, 2020
پرسش‌نامه و تحلیل سوات	پیمایش	کمی	Thorpe & Galassi, 2018
مشاهده	مطالعه موردی	کیفی	Kargbo, 2005
پرسش‌نامه	پیمایش	کمی	Owolabi et al., 2022
پرسش‌نامه	پیمایش	کمی	Sarah, 2015
متون	اکتشافی	کیفی	Chibuzor & Ngozi, 2009
تمرکز گروهی و مصاحبه نیمه ساختاریافته	موردی چندگانه	کیفی	Yunnus, 2017

مدارک بر اساس مشخصات مربوط به هر مطالعه از قبیل عنوان، نام و نام خانوادگی نویسنده، سال نشر، نوع مقاله و منبع که در مقاله به آن‌ها اشاره شده بود و برای شناسایی مقاله مهم به نظر می‌رسید طبقه‌بندی شدند.

مرحله پنجم، تجزیه، تحلیل و ترکیب یافته‌های مدارک: به منظور تجزیه، تحلیل و ترکیب یافته‌های مدارک از نرم‌افزار تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی مکس کیودا^۱ استفاده شد. فرایند کدگذاری، در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی برنامه‌ریزی شد. در انتهای این مرحله، از فردی متخصص و صاحب نظر درخواست شد تا با بررسی برخی از مدارک در مورد کدهای انتخاب شده، اظهار نظر نماید. پس از تأیید کدها، این کار مرتبه‌ای دیگر و با فردی جدید تکرار شد. به این ترتیب تعداد کدها پس از انجام پالایش به ۳۹۴ کد باز، ۱۵ مفهوم و پنج مقوله رسید.

مرحله ششم، کنترل کیفیت: به همین منظور برای تعیین روایی پژوهش مورد نظر، از ابزار ارزیابی حیاتی^۲ استفاده شد. این ابزار به محقق کمک می‌کند تا صحت و اعتبار مطالعه کیفی تحقیق را تعیین کند (Naseri & Noruzi, 2018). ابزار ارزیابی حیاتی بر اساس ۱۰ سؤال طراحی شده است که هر سؤال یک معیار محسوب می‌شود و به هر سؤال معیار امتیاز بین صفر تا پنج داده می‌شود (جدول ۴). تمامی منابع استفاده شده در این پژوهش با این معیارها سنجیده شدند و امتیاز عالی و خیلی خوب را کسب نمودند. برای تعیین پایایی از روش توافق بین دو کدگذار استفاده شد. برای این منظور، علاوه بر پژوهشگر که اقدام به کدگذاری اولیه کرد، پژوهشگری دیگر همان متن را به صورت جداگانه کدگذاری نمود که ۹۰ درصد کدها به تأیید پژوهشگر دوم رسید.

جدول ۴. جدول معیارهای ارزیابی حیاتی

ردیف	معیار	حدود امتیاز	ردیف	معیار	حدود امتیاز
۱	اهداف تحقیق	۵-۰	۶	تعامل که شامل رابطه بین محقق و شرکت کنندگان است	۵-۰
۲	منطق روش	۵-۰	۷	ملاحظات اخلاقی	۵-۰
۳	طراحی تحقیق	۵-۰	۸	صحت تجزیه و تحلیل داده‌ها	۵-۰
۴	روش نمونه‌گیری	۵-۰	۹	بیان روشنی از یافته‌ها	۵-۰
۵	جمع‌آوری داده‌ها	۵-۰	۱۰	ارزش تحقیق	۵-۰

مرحله هفتم، ارائه یافته‌ها: در مرحله نهایی گزارش و ارائه یافته‌ها انجام شد.

یافته‌ها

در این پژوهش، نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی، مورد توجه بود. با استفاده از روش فراترکیب، تعداد پنج مقوله در مورد نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی استخراج شد که در کل شامل ۱۵ مفهوم و ۳۹۴ کد باز بود. برای توضیح در مورد هر کدام از این کدهای فرعی، تعدادی کد باز در نظر گرفته شده‌اند که در جدول ۵ ارائه شده است.

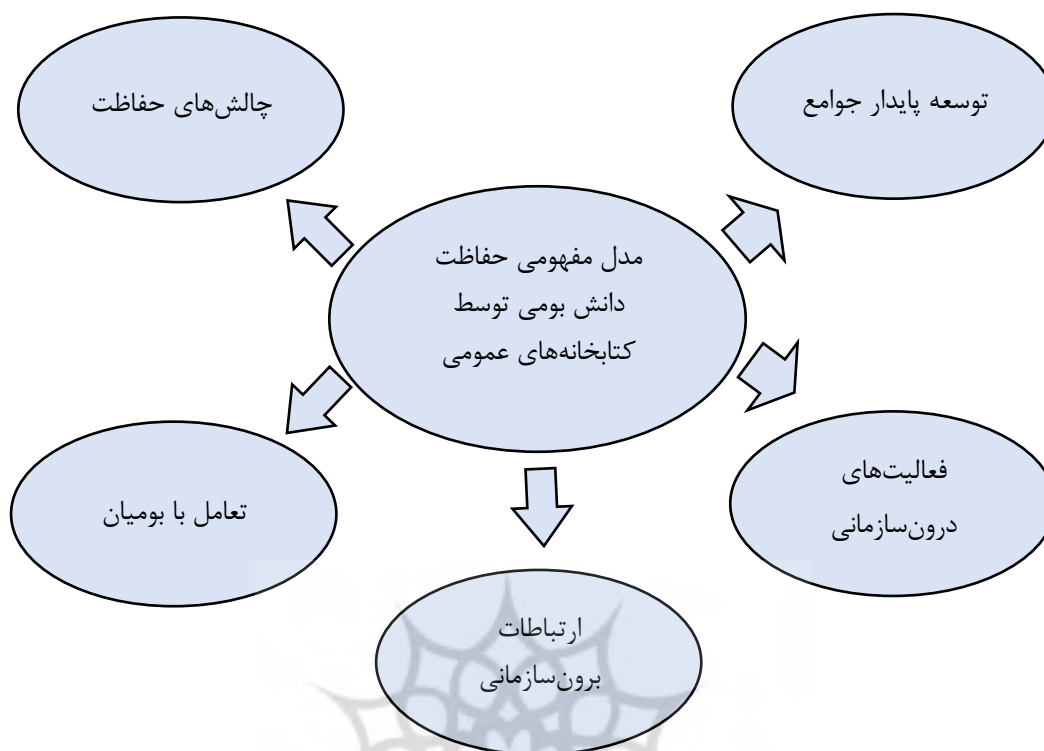
1. MAXQDA
2. Critical Appraisal Skills Program (CASP)

جدول ۵. نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی

مقوله	مفهوم	کدهای باز	منبع
توسعه پایدار جوامع	جوامع بومی	ارتقا سطح شناخت به‌واسطه درک دانش محلی، توسعه احساس تعلق، درک خودشناسی، درک جامعه، درک ارزش میراث بومی و شناخت گذشته؛ حفظ حقوق به‌واسطه حمایت از حقوق جوامع بومی، حفظ زندگی اجتماعی، تضمین دسترسی جوامع بومی و افزودن ارزش به جوامع میزبان؛ بهبود رفاه به معنی توسعه پایدار محلی، بهبود سطح سواد، مدیریت موفق مشکلات معاصر، ارتقا استاندارد زندگی، توسعه کشاورزی، افزایش فرآورده‌های دامی، بهینه‌سازی مصرف آب، رفع نیازهای جوامع محلی، منبع امرارمعاش و کاهش فقر	Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Forutani et al., 2018; Mhlongo, 2018; Owolabi et al., 2022
	جوامع غیربومی	مدیریت جوامع به‌منظور برقراری دموکراسی، ایجاد امکان تصمیم‌گیری مستقل، مدیریت جنبه‌های زیست‌محیطی، مدیریت جنبه‌های معنوی و مدیریت جنبه‌های اجتماعی - اقتصادی؛ حفظ جوامع به‌واسطه کمک به حفظ کیفیت زندگی، حفظ استانداردهای اجتماعی، حفظ هویت ملی، بهبود وضعیت اجتماعی - اقتصادی، ارتقا بقا، افتخار جوامع، بقای کشور، بقای جوامع، تقویت جوامع و بهبود جامعه؛ توسعه علمی به مفهوم افزایش استفاده از دانش بومی، افزایش مهارت تحقیق علمی و دروازه محلی دانش؛ توسعه اجتماعی با تقویت مشارکت جامعه؛ توسعه اقتصادی به شیوه افزایش درک ارزش تجاری فرهنگ، سرمایه‌گذاری سیاسی، سرمایه‌گذاری تجاری و اغنا ملل؛ توسعه فرهنگی باتوجه‌به میراث جامعه و تنوع زبانی فرهنگی؛ توسعه پایدار ملی با عنایت به مرکزیت کانونی، استمرار، سازگاری جامعه؛ توسعه معنوی؛ توسعه پزشکی؛ توسعه استعدادها و توسعه نگرشه	Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Sarah, 2015; Yunnus, 2017; Mhlongo, 2018; Owolabi et al., 2022
فعالیت‌های درون‌سازمانی	خدمات	خدمات عمومی از جمله به‌روزرسانی غیررسمی اطلاعات، به‌روزرسانی غیررسمی دانش، ارائه منابع الکترونیکی، ارائه منابع چاپی، شبکه‌سازی منابع، اشتراک منابع، ترویج دانش بومی، ترویج فرهنگ سنتی و ترویج اقتصاددانش. خدمات تخصصی از جمله شناسایی جمع‌آوری و فراهم‌آوری منابع فرهنگی، بازنگری در فراهم‌آوری منابع بومی، فراهم‌آوری میراث‌فرهنگی ناملموس و فراهم‌آوری ابزار و تجهیزات؛ سازماندهی؛ طبقه‌بندی؛ یکپارچه‌سازی؛ فهرست‌نویسی؛ مستندسازی منابع در محل کتابخانه‌ها، موزه‌ها، آرشیوها و خانه‌ها و در قالب محمل‌های دیجیتالی همچون لوح‌های فشرده، رایانه، ضبط‌های صوتی و تصویری، رسانه‌های اجتماعی، اینترنت، رسانه‌ها و تلویزیون و محمل‌های چاپی‌ای همچون کتاب؛ ذخیره‌سازی؛ علمی‌سازی به شیوه تعمیم، اعتبارسنجی و انحصار به فردیت؛ اشتراک‌گذاری؛ انتقال دانش از طریق فرهنگ و زبان؛ اشاعه در قالب برگزاری آیین‌های اجتماعی، جشنواره‌های سالانه، سازماندهی سخنرانی‌های بومی، تاریخچه خانوادگی و ارائه‌های شفاهی؛ دسترس‌پذیری؛ حفاظت؛ نگهداری؛ نگهداری پیشگیرانه؛ مرمت؛ مکتوب کردن؛ مدیریت منابع دانش بومی و توسعه سیستم دانش بومی	Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Sarah, 2015; Yunnus, 2017; Forutani et al., 2018; Mhlongo, 2018; Thorpe & Galassi, 2018; Seifi & Soltanabadi, 2020; Owolabi et al., 2022
	سیاست‌ها	نگهبانی از دانش؛ ارتقا دانش بومی؛ ثبت منابع میراث‌فرهنگی؛ مقابله با چالش‌ها؛ حمایت از توسعه عصر اطلاعات ملی؛ حفظ فرهنگ محلی به‌صورت چاپی؛ اشاعه پویا؛ حفظ آثار هنری؛ حفظ ارزش‌های فرهنگی؛ توسعه خط‌مشی‌ها؛ حفظ هنجارهای سنتی؛ استفاده از پروتکل‌ها و تهیه خط‌مشی اطلاعاتی ملی	Kargbo, 2005; Sarah, 2015; Forutani et al., 2018; Thorpe & Galassi, 2018; Seifi & Soltanabadi, 2020; Owolabi et al., 2022
زیرساخت‌ها	نیروی انسانی	به‌کارگیری نیروی مدیریتی مناسب؛ استخدام افراد بومی و آموزش کارکنان محلی	Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Forutani et al., 2018
		تأمین بودجه و ادغام دانش بومی در خدمات کتابخانه‌های عمومی	Chibuzor & Ngozi, 2009; Mhlongo, 2018

مقوله	مفهوم	کدهای باز	منبع
تأثیرات اجتماعی	شناخت دانش بومی	توسعه فعالیت‌های مشارکتی؛ انتقال دانش از نسلی به نسل دیگر؛ فعالیت‌های ترویجی؛ پیوند دادن جوامع؛ مشارکت با جوامع محلی؛ تعامل مؤثر با بومیان؛ فعالیت‌های فرهنگی؛ ترویج مفهوم جامعه مردم‌سالارانه؛ روشنگری؛ حفظ تنوع فرهنگی و آگاهی‌رسانی	Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Forutani et al., 2018; Mhlongo, 2018; Thorpe & Galassi, 2018; Owolabi et al., 2022
	حفظ حقوق مالکیت معنوی	تضمین حق شهروندی؛ تعامل متخصصان با بومیان؛ جمع‌آوری اطلاعات توسط محققان؛ همکاری با ذی‌نفعان بومی خارجی؛ جلب اعتماد مردم محلی برای اشتراک‌گذاری؛ ایجاد حقوق مالکیت معنوی؛ اعطای انحصار دانش به گروهی خاص و کمک به ثبت مالکیت	Kargbo, 2005; Chibuzor & Ngozi, 2009; Sarah, 2015; Forutani et al., 2018; Mhlongo, 2018; Thorpe & Galassi, 2018; Seifi & Soltanabadi, 2020; Owolabi et al., 2022
	آموزش	استقرار دانش بومی به‌عنوان پلی بر شکاف اطلاعاتی؛ آموزش خدمات کاربر؛ اجرای برنامه‌های سوادآموزی؛ توسعه مهارت‌های سوادآموزی؛ آموزش سواد اطلاعاتی؛ برنامه‌های یادگیری مادام‌العمر؛ آموزش و یادگیری؛ توسعه برنامه درسی و ادغام آموزش‌های مرتبط در برنامه‌های درسی	Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Forutani et al., 2018; Mhlongo, 2018; Thorpe & Galassi, 2018; Owolabi et al., 2022
ارتباطات	خدمات	برگزاری رویدادهایی همچون نمایشگاه‌های مجازی، نمایشگاه‌های دائمی، نمایشگاه‌های عمومی، نمایشگاه‌های فرهنگی، ارائه سخنرانی، سازماندهی برنامه‌های گفتگو، نمایشگاه‌های عکاسی، کارگاه‌های مهارت‌آموزی، مصاحبه با نویسندگان بومی، تشکیل باشگاه‌های کتاب، برگزاری سمینار، روایت‌های بومیان، بازخوانی اسطوره‌ها و میزبانی جلسات قصه‌گویی؛ به‌کارگیری برنامه توسعه‌یافته برای همه شهروندان؛ توسعه استانداردها برای خدمات بومی؛ دسترسی به اینترنت؛ روایت میراث فرهنگی ناملوس؛ ارائه خدمات اطلاعات اجتماعی؛ ارائه خدمات به گروه‌های خاصی از قبیل گروه‌های زبانی، دختران و زنان؛ ایجاد تفریح و سرگرمی؛ خدمات مرجع و خدمات به مدارس در قالب ارائه خدمات به کودکان و نوجوانان	Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Thorpe & Galassi, 2018; Seifi & Soltanabadi, 2020; Owolabi et al., 2022
	ارتباطات سازمانی	سازمان‌های فرهنگی؛ سازمان‌های منتسب به زنان؛ اداره میراث فرهنگی؛ مؤسسات مادر؛ اداره آموزش؛ دانشگاه‌ها؛ صداوسیما؛ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان؛ مراکز تحقیقاتی و آموزشی کشاورزی و همکاری بین کتابخانه‌ای	Chibuzor & Ngozi, 2009; Forutani et al., 2018; Seifi & Soltanabadi, 2020
	ارتباطات فردی	ارتباط با بزرگان و حاکمان سنتی	Chibuzor & Ngozi, 2009;
چالش‌های حفاظت	جامعه بومی	شکاف اطلاعاتی در جامعه به‌واسطه نابودی زبان‌های بومی، شکاف دیجیتال، فقدان سواد دیجیتال در میان بومیان و فرهنگ ضعیف خواندن؛ ویژگی‌های رفتاری همچون گرایش‌های فرهنگی، شیوه‌های اجتماعی شدن، ترس از اشتراک‌گذاری و تابوهایی از قبیل توهین به مقدسات و اعتقادات و ترس از دست دادن دانش شخصی؛ عوامل فردی از جمله عدم قطعیت درباره مالکیت، مشکلات اجتماعی در جوامع، پیچیدگی فرایند شناسایی مردم بومی، جابه‌جایی‌ها، کم‌رنگ شدن ارتباطات فردی، از دست دادن حافظه و مرگ دارندگان دانش	Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Yunnus, 2017; Mhlongo, 2018; Thorpe & Galassi, 2018; Seifi & Soltanabadi, 2020
	عوامل اجتماعی	جنگل‌زدایی، تغییر شیوه‌های جنگلداری و کشاورزی، عملی نشدن دانش، چالش‌های جاری، سندرم دهکده جهانی، تغییرات سریع، عوامل محیطی و تغییر در زنجیره توزیع اطلاعات به‌واسطه مراکز مخابراتی و کافی‌نت‌ها	Kargbo, 2005; Sarah, 2015; Yunnus, 2017; Thorpe & Galassi, 2018
	عوامل سازمانی	عامل منابع با عنایت به عدم کفایت کتاب‌های داستانی بزرگ‌سالان، کمبود بودجه، ناکافی بودن ابزارهای سازماندهی دانش بومی، عدم کفایت فضای فیزیکی، منابع و خدمات ناکافی، عدم ثبت جنبه‌های روش‌شناختی دانش، عدم ثبت جنبه‌های نظری دانش، عدم ثبت دانش و کمبود منابع در زبان‌های بومی؛ عامل سیاست‌ها به معنای عدم حمایت از حقوق مالکیت معنوی، شکست چارچوب‌های قانونی، عدم تطابق سیاست‌ها، ارائه خدمات دوگانه و تغییر ساختار سازمانی؛ عامل نیروی انسانی به مفهوم عدم دسترسی به آموزش کتابداری، نقص در سرفصل‌های آموزشی و کمبود نیروی انسانی باتجربه	Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Yunnus, 2017; Mhlongo, 2018; Thorpe & Galassi, 2018; Owolabi et al., 2022

نتایج فراترکیب برای حفاظت دانش بومی توسط کتابخانه‌های عمومی در قالب یک الگو در شکل ۲ نمایش داده شده است.

شکل ۲. الگوی حفاظت دانش بومی توسط کتابخانه‌های عمومی

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج حاصل از فراترکیب، پنج مقوله توسعه پایدار جوامع، فعالیت‌های درون‌سازمانی، تعامل با بومیان، ارتباطات برون‌سازمانی و چالش‌های حفاظت به عنوان نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی استخراج شد.

توسعه پایدار جوامع: توسعه پایدار جوامع یکی از نقش‌های کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی است که بر اساس کدگذاری انتخابی، از نتایج پژوهش به دست آمد. حفاظت از دانش بومی در کتابخانه‌های عمومی، به‌منظور احیای فرهنگ‌های درخطر انقراض استفاده می‌شود و درعین‌حال باعث بهبود توسعه اقتصادی و پایداری جوامع محلی نیز می‌شود. کتابخانه‌های عمومی به‌واسطه شیوه‌های گوناگونی می‌توانند منجر به توسعه پایدار در جوامع بومی شوند (Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Forutani et al., 2018; Mhlono, 2018; Owolabi et al., 2022). باوجود چالش‌های شناسایی شده، حفاظت از دانش بومی برای بقا و مهم‌تر از همه، برای حمایت از حقوق جوامع بومی حیاتی است. درنتیجه این امر توصیه می‌شود تا کتابخانه‌های عمومی ایران نیز با تغییر الگوی خود از نظر نقشی که در جامعه ایفا می‌نمایند، دانش بومی را در خدمات خود ادغام نمایند. از آنجایی که در برخی از جوامع، دانش بومی منبع امرارمعاش مردم به‌حساب می‌آید و در نتیجه اشتراک‌گذاری به تهدیدی برای صاحبان آن تبدیل می‌شود، کتابخانه‌های عمومی باید برنامه‌ریزی لازم را در شناسایی و جمع‌آوری این دانش انجام دهند. به این منظور می‌توانند با به‌کارگیری کتابداران بومی و یا از طریق جمع‌آوری اطلاعات توسط متخصصان امر، این اعتماد را در بین بومیان ایجاد نمایند. علاوه بر این، کتابخانه‌های عمومی ایران می‌توانند با پرداختن به مهارت‌های کارآفرینی زنان روستایی در زمینه تولید صنایع‌دستی و تقویت آن، موجب کاهش فقر اجتماعی در جوامع بومی و روستایی شوند. کتابخانه‌های عمومی علاوه بر برقراری توسعه پایدار در جوامع بومی، قادر هستند تا با استفاده از برخی روش‌ها، توسعه پایدار را در جوامع غیر بومی و به‌صورت ملی نیز برقرار (Kargbo, 2005; Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Sarah, 2015; Yunnus, 2017; Mhlono, 2018; Owolabi et al., 2022). در نتیجه کتابخانه‌های عمومی ایران نیز می‌توانند با مشارکت در جمع‌آوری، سازمان‌دهی، حفظ و انتشار نظام‌های دانش بومی، سازمان مادر خود را متحول سازند و مزایای بسیاری از جمله تقویت مشارکت جامعه و درک دانش محلی آن و ارائه اطلاعات در مورد نظام‌های دانش بومی برای کمک به

جوامع محلی برای بهبود وضعیت اجتماعی - اقتصادی را محقق نمایند. این اساس نظام‌های دانش بومی است که در صورت جمع‌آوری، حفظ و در دسترس قرار گرفتن برای تعمق و مطالعه می‌توانند به توسعه پایدار جوامع روستایی نیز کمک کنند.

فعالیت‌های درون‌سازمانی: فعالیت‌های درون‌سازمانی که شامل خدمات، سیاست‌ها، نیروی انسانی و زیرساخت‌ها در کتابخانه‌های عمومی هستند، همواره بخش مهمی از عملکرد کتابخانه‌ها در مسیر حفاظت از دانش بومی به حساب می‌آیند. به این طریق می‌توان ابعاد گوناگون فعالیت‌های درون‌سازمانی را چه از نظر خدماتی که ارائه می‌شود، یا از نظر سیاست‌هایی که بر کتابخانه‌های عمومی حاکم است و همچنین از نظر منابع مادی نیز مورد بررسی قرارداد. از آنجایی که کتابخانه‌های عمومی برای توسعه محتوای محلی نیاز به ترویج دانش بومی دارند، پس باید تعامل قوی بین کتابخانه‌های عمومی و جوامع میزبان وجود داشته باشد. این امر باعث می‌شود تا جوامع میزبان از خدمات کتابخانه استفاده کنند و در عین حال اطلاعات خود را در مورد نظام دانش بومی، به‌رایگان در اختیار کتابخانه‌ها قرار دهند. در نتیجه کتابخانه‌های عمومی می‌توانند از مردم بومی منطقه برای جمع‌آوری دانش بومی ضمنی جهت مستندسازی و اشاعه استفاده نمایند. کتابخانه‌های عمومی، غالباً دارای نقش‌ها و وظایف گوناگونی در قبال حفاظت از دانش، به‌ویژه دانش بومی هستند. بسیاری از این وظایف را می‌توان در سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و دستورالعمل‌های کاری کتابخانه‌ها مشاهده کرد. در این زمینه کتابخانه‌های عمومی می‌توانند با ایجاد زیرساخت شبکه‌ای مناسب، از توسعه عصر اطلاعات ملی حمایت نمایند. همچنین با ایجاد مرکز مطالعات بومی درون کتابخانه‌ای، بر درک جامعه از فرهنگ و دانش بومی‌شان تأثیر بگذارند و این امر را تسهیل نمایند. برای شکل‌گیری مطلوب فعالیت‌های درونی یک سازمان اطلاعاتی همچون کتابخانه‌های عمومی که حفاظت از دانش بومی را بر عهده دارند، علاوه بر وجود سیاست‌های مؤثر در این زمینه، نیاز به نیروی انسانی کارآمد نیز برای ارائه خدمات حائز اهمیت است. پیروی از خط‌مشی‌ها و فرایندها، همواره نیازمند نیروی کار ماهر و کارآمد است. در کتابخانه‌های عمومی و به‌ویژه کتابخانه‌های روستایی که به‌دفعات به تعامل نزدیکشان با جامعه بومی اشاره شد، کتابداران مهم‌ترین بخش سازمان به حساب می‌آیند. پس بهترین راه برای داشتن عملکرد مطلوب، استخدام و به‌کارگیری افراد بومی در این سمت‌ها است، زیرا بیشترین شناخت را با بافت هدف دارند و اگر در زمینه حفاظت از دانش بومی نیز آموزش‌های لازم را کسب نمایند، کارایی بهتری نسبت به یک فرد غیربومی خواهند داشت. از طرف دیگر باتوجه به سرسختی و ترسی که بومیان در اشتراک‌گذاری دانش بومی خود دارند، حضور یک فرد بومی در کتابخانه می‌تواند اعتماد این‌گونه افراد را برای اشتراک‌گذاری دانش بومی‌شان جلب نماید (Nakata et al. 2007; Chibuzor & Ngozi, 2009; Forutani et al., 2018). با به‌کارگیری کتابداران بومی می‌توان در خصوص ادغام دانش بومی در خدمات کتابخانه‌های عمومی برنامه‌ریزی نمود و به تحقق حفاظت از دانش بومی جوامع محلی توسط این نهادهای دانشی گام برداشت. در هر سازمانی، برای ارائه خدمات، ایجاد زیرساخت‌های موردنیاز آن اولویت دارد. تأمین بودجه، یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های موردنیاز هر سازمانی است و اساس کار و بنیان تمامی طرح‌ها و برنامه‌های اجرایی سازمان‌ها به‌ویژه کتابخانه‌های عمومی و مراکز اطلاعاتی به حساب می‌آید (Chibuzor & Ngozi, 2009). اگر بودجه و امکانات کافی فراهم شود، کتابخانه‌ها در سازمان‌دهی و انتشار اطلاعات می‌توانند سرآمد باشند (Ojei & Owojuyigbe, 2019)، از طرف دیگر فقدان بودجه کافی در کتابخانه‌ها می‌تواند سبب اختلال در خدمت‌رسانی و به‌ویژه موجب ایجاد چالش در امر حفاظت از دانش بومی شود (Ngozi Anasi, 2013)؛ بنابراین تأمین بودجه مسئله مهمی در حفاظت از دانش بومی تلقی می‌شود (Mhlongo, 2018). به‌طور کلی مهم‌ترین امر در این زمینه که کتابخانه‌های عمومی باید به آن توجه داشته باشند این است که خدمات کتابخانه‌ای در عصر حاضر با سال‌های گذشته بسیار متفاوت شده است. در نتیجه باید راهی برای ایجاد درآمد درون‌سازمانی برای بقای خود برنامه‌ریزی نمایند. البته نباید در این مورد به‌خصوص، وظیفه‌ای که بر عهده دولت‌ها نیز هست را نادیده گرفت.

تعامل با بومیان: بومیان هر منطقه گنجینه ارزشمندی از دانش بومی همان منطقه تلقی می‌شوند؛ بنابراین تعامل با بومیان از جمله مهم‌ترین راهکارهای حفاظت از دانش بومی به حساب می‌آید که از طریق شناخت دانش بومی، حفظ حقوق مالکیت معنوی، آموزش و خدمات امکان‌پذیر است. شناخت درست و دقیق مفهوم دانش بومی در جوامع، به‌خصوص در میان بومیان، نیازمند برنامه‌ریزی بلندمدت کتابخانه‌های عمومی است. چه بسا بسیاری از بومیانی که دانش ارزشمندی در سینه خود دارند؛ اما از اهمیت آن غافل‌اند و هیچ‌گاه در پی اشتراک‌گذاری آن به دلیل عدم آگاهی نبوده‌اند. همین امر در بسیاری از موارد به دلیل فراموشی و یا مرگ می‌تواند سبب از دست رفتن بخشی از این دانش ارزشمند شود. بر مبنای یافته‌های پژوهش‌ها (Isah et al., 2012; Ojei & Owojuyigbe, 2019) کتابخانه‌های عمومی ایران می‌توانند با تدوین دستورالعمل مدون در زمینه حفاظت از حقوق مالکیت معنوی، باعث آگاهی و ایجاد انگیزه در بومیان برای اشتراک‌گذاری دانش بومی آنان شوند. از آنجایی که در برخی جوامع بسیاری از منابع میراث فرهنگی ثبت مالکیت نشده‌اند، کتابخانه‌های عمومی می‌توانند با آموزش و اشاعه در این زمینه به مسئولین ذی‌ربط و صاحبان چنین میراثی، به صاحبان آن کمک نمایند و در مقابل اعتماد آنان را به دست آورند. همچنین آن‌ها می‌توانند در جلب اعتماد مردم از همکاری با ذی‌نفعان خارجی بهره‌مند شوند. به این صورت که با سازمان‌های بومی محلی و گروه‌های اجتماعی تعامل برقرار نمایند، بومیان محلی را به کتابخانه دعوت کنند

تا در مورد اصل و اساس فرهنگ خود صحبت کنند و گروه‌های مشورتی کوچکی با همکاری شورای محلی تشکیل دهند. آموزش، یکی دیگر از شیوه‌های حفاظت از دانش بومی در تعامل با بومیان محسوب می‌شود. به همان اندازه که کتابخانه‌های عمومی برای حفاظت از دانش بومی نیازمند نیروی کار ماهر و آموزش‌دیده هستند، به بومیانی که در این زمینه آموزش‌دیده باشند و اهمیت حفظ این دانش ارزشمند را درک کرده باشند، نیز نیاز دارند. به نظر می‌رسد رایزنی مسئولین نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با گروه‌های آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی که در گرایش مطالعات کتابخانه‌های عمومی دانشجو می‌پذیرند، برای گنجاندن مباحث مربوط به دانش بومی در سرفصل دروس این گرایش باشد؛ زیرا این کار نه تنها در حفظ دانش بومی می‌تواند به کتابخانه‌های عمومی کمک نماید، بلکه موجب تربیت نیروی کار متخصص برای مقابله با مسائل دانش بومی نیز می‌شود و کمک می‌کند تا اطمینان حاصل شود که آنچه در کلاس درس آموخته می‌شود تفاوت چندانی با تجربه عملی ندارد. علاوه بر خدمات عمومی و تخصصی که کتابخانه‌های عمومی به منظور حفاظت از دانش بومی ارائه می‌نمایند، بخش دیگری از خدمات این کتابخانه‌ها در تعامل با جامعه بومی شکل می‌گیرد تا هم باعث آشنایی این افراد با فضای کتابخانه‌های عمومی و مفهوم دانش بومی شود و هم سبب ایجاد علاقه در بین افراد شده و جذب مخاطب نماید.

ارتباطات برون سازمانی: هر سازمانی برای رشد و ارتقا فعالیت‌های خود علاوه بر تعاملات درونی به ارتباطات برون سازمانی نیز، نیاز دارد. این ارتباطات بسته به اینکه آن سازمان در چه حیطه‌ای فعالیت می‌کند و یا به دنبال تحقق چه اهدافی است می‌تواند بسیار متفاوت باشد. این ارتباطات با گروه‌های مختلف در زمینه‌های متنوع و به دلایل مختلفی می‌تواند شکل بگیرد. کتابخانه‌های عمومی می‌توانند برای توسعه حفاظت با سازمان‌هایی همچون سازمان‌های فرهنگی، سازمان‌های منتسب به زنان، اداره میراث فرهنگی، مؤسسات مادر، اداره آموزش، دانشگاه‌ها، صداوسیما، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مراکز تحقیقاتی و آموزشی کشاورزی ارتباط برقرار نمایند و حتی از همکاری‌های بین کتابخانه‌ای نیز بهره ببرند (Chibuzor & Ngozi, 2009; Forutani et al., 2018; Seifi & Soltanabadi, 2020). هر یک از این سازمان‌های مذکور می‌توانند در امر شناسایی، جمع‌آوری، اشاعه، آموزش، حفاظت و غیره، در مورد دانش بومی به کتابخانه‌های عمومی کمک نمایند. آنچه مهم است این است که این نهادها و سازمان‌ها مانند یک تیم، هرکدام وظیفه دارند که دانش بومی را مستند، حفظ و منتشر کنند. از طرف دیگر، از آنجایی که همواره چالش‌هایی برای کتابداران و کتابخانه‌های عمومی در امور منتسب به حفاظت از دانش بومی وجود دارد، ایجاد و طراحی پروتکل‌های ملی یا استفاده و بومی‌سازی پروتکل‌های بین‌المللی و همکاری‌های بین کتابخانه‌ای در این زمینه بهره‌مند شوند. ارتباطات فردی، جنبه دیگری از ارتباطات برون سازمانی است که کتابخانه‌های عمومی می‌توانند در امر حفاظت از دانش بومی از آن بهره‌مند شوند. ارتباط با بزرگان و حاکمان سنتی یکی از مهم‌ترین شیوه‌های ارتباطات به حساب می‌آید (Chibuzor & Ngozi, 2009). زیرا این افراد به دلیل جایگاه اجتماعی‌ای که در میان اقوام خود دارند، منبع معتبرتری از دانش بومی نواحی به حساب می‌آیند و در برخی موارد سرمنشأ بخشی از دانش بومی هر منطقه تلقی می‌شوند.

حفاظت از دانش بومی: حفاظت از دانش بومی نیز همچون سایر فعالیت‌های سازمانی، چالش‌های گوناگونی را در ارتباط با جامعه بومی، عوامل اجتماعی و عوامل سازمانی دارند. اغلب چالش‌ها به واسطه بی‌سوادی و یا کم‌سوادی حاکم بر جامعه بومی به وجود آمده است. به‌ویژه ترس‌ها و تابوهای خرافی که در میان این جوامع وجود دارد که همگی از سر ناآگاهی است و مانع از همکاری آنان با فرایند حفاظت از دانش بومی شده است. این عوامل سبب می‌شوند تا دارندگان این دانش در گذر زمان بر اثر فراموشی یا مرگ، بخش‌هایی از این دانش را با خود به زیر خاک ببرند و آیندگان را از دسترسی به آن محروم نمایند. با اینکه امروزه در ایران سطح بی‌سوادی و کم‌سوادی به‌ویژه در جوامع شهری و روستاهای نزدیک به شهر، به شدت کاهش یافته است؛ اما باز هم در بسیاری از موارد، افراد تحصیل کرده نیز نسبت به مفاهیمی همچون دانش بومی اطلاعات کم و یا درک درستی از ارزش و موارد استفاده از آن ندارند. به همین جهت پیگیری امر ادغام مباحث مرتبط با دانش بومی در برنامه‌های درسی مدارس بسیار حائز اهمیت بوده و بایستی توسط کتابداران دغدغه‌مند در امر حفاظت از دانش بومی دنبال شود. علاوه بر این، کتابخانه‌های عمومی روستایی نیز می‌توانند نقش به سزایی در آگاهی‌بخشی، سوادآموزی و یادگیری مادام‌العمر ایفا نمایند. بدین طریق، می‌توان اعتماد بزرگان و سالخوردگانی که در نواحی روستایی و عشایری زندگی می‌کنند را جلب نمود و به دانشی که در سینه دارند دست‌یافت. تغییراتی که به سبب رشد جامعه اطلاعاتی و پیشرفت دانش مدرن در جامعه به وجود آمده است در ابعاد گوناگون و از جنبه‌های مختلف، اجتماعات انسانی را تحت تأثیر خود قرار داده است. این تغییرات گاه مثبت و گاهی منفی بوده و به صورت چالشی بر سر راه حفاظت از دانش سنتی و بومی جوامع درآمد است. این چالش‌ها به مرور زمان توانسته‌اند شکل ارائه خدمات و فعالیت‌های کتابخانه‌ای را تغییر دهند. به عنوان مثال می‌توان به استفاده از شیوه‌های ذخیره و مستندسازی دیجیتالی، استفاده از اینترنت به عنوان بستری برای اشاعه و دسترسی و مواردی از این قبیل اشاره کرد که در پی تغییر اشکال ارتباطی و مورد علاقه جوامع برای دسترسی به اطلاعات به وجود آمده است (Sen, 2005). در چنین وضعیتی، کتابخانه‌های عمومی باید برنامه‌های خود را بر اساس فناوری‌های جدید برنامه‌ریزی نمایند و از ابزارها و بسترهای ارتباطی متنوعی استفاده نمایند که

برای عموم افراد جامعه در دسترس باشد و به این واسطه، شیوه‌های سنتی و کارآمد جنگل‌داری، کشاورزی، آبیاری و موارد این‌چنینی را اشاعه دهند. علاوه بر این، کتابخانه‌های عمومی باید بتوانند زیرساخت‌ها و امکانات و منابع خود را با تحول عصر اطلاعات و جهانی‌شدن ارتباطات، تطبیق دهند. علاوه بر عوامل اجتماعی، عوامل سازمانی مختلفی برای حفاظت از دانش بومی توسط کتابخانه‌های عمومی وجود دارد. راهکار مقابله با بخش اعظمی از این چالش‌ها که در کتابخانه‌های عمومی ایران نیز به چشم می‌خورد و غالباً جنبه مالی دارد می‌تواند ارائه خدماتی باشد که بتواند صرفه اقتصادی فعالیت‌های کتابخانه‌ای را اثبات نماید. در این صورت، کتابخانه‌های عمومی هم می‌توانند بودجه بیشتری از سازمان مادر خود دریافت نمایند و هم علاوه بر آن از حمایت‌های دولتی، غیردولتی و خصوصی بهره‌مند شوند (Ojei & Owojuyigbe, 2019). از طرف دیگر، توجه ویژه به امر سیاست‌گذاری در کتابخانه‌های عمومی کشور، حول محور حفاظت از دانش بومی و تطبیق فعالیت‌ها با سیاست‌های مذکور به‌نحوی که از هر لحاظ بتواند اعتماد جامعه بومی و جامعه مخاطب را جلب نماید، می‌تواند بخش مهم دیگری از چالش‌های مربوطه را حل و فصل نماید (Ngozi Anasi, 2013). علاوه بر این‌ها، پرداختن به مسئله آموزش نیروی کتابدار ماهر باید همواره در دستور کار آموزش عالی کشور قرار بگیرد و در این زمینه به استفاده از کتابداران باسابقه و باتجربه اهتمام ورزیده شود (Mhlongo, 2018; Ngulube, 2017).

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که کتابخانه‌های عمومی نقشی کلیدی و چندلایه در حفاظت از دانش بومی ایفا می‌کنند. این نقش‌ها در قالب پنج مقوله اصلی شامل: توسعه پایدار جوامع، فعالیت‌های درون‌سازمانی، تعامل با بومیان، ارتباطات برون‌سازمانی و چالش‌های حفاظت قابل تحلیل است. هر یک از این مؤلفه‌ها به‌تنهایی اهمیت دارند، اما آنچه اهمیت مضاعف می‌یابد، ارتباط نظام‌مند و هم‌افزایانه این ابعاد در تقویت نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت مؤثر از دانش بومی است. به‌عنوان نمونه، توسعه پایدار جوامع بومی در گروهی تقویت ظرفیت‌های درون‌سازمانی کتابخانه‌هاست؛ ظرفیت‌هایی نظیر سیاست‌گذاری هدفمند، به‌کارگیری نیروی انسانی بومی، فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم و ارائه خدمات متناسب با نیازهای محلی. از سوی دیگر، این توسعه بدون تعامل مستمر و سازنده با خود بومیان و بهره‌گیری از دانش و تجربه آنان ممکن نیست. همچنین، کتابخانه‌ها برای ایفای نقش مؤثرتر نیازمند ارتباطات هدفمند با سایر نهادهای فرهنگی، آموزشی، و پژوهشی هستند. این ارتباطات، دسترسی به منابع، آموزش، حفاظت حقوق مالکیت فکری و مشارکت نهادی را تسهیل می‌کند. در کنار این ابعاد، آگاهی از چالش‌های فرهنگی، اجتماعی و سازمانی نیز به کتابداران در طراحی و اجرای برنامه‌های واقع‌گرایانه کمک می‌کند.

ارائه الگویی جامع برای نقش کتابخانه‌های عمومی ایران در حفاظت از دانش بومی، مهم‌ترین دستاورد این پژوهش است. الگویی که نه تنها به نقش اجتماعی و فرهنگی این کتابخانه‌ها رسمیت می‌بخشد، بلکه چارچوبی مفهومی برای سیاست‌گذاران، کتابداران و ذی‌نفعان حوزه دانش بومی فراهم می‌سازد تا بتوانند با درک بهتر الزامات و موانع، اقداماتی هماهنگ، هدفمند و مؤثر طراحی کنند. این یافته‌ها می‌تواند به‌عنوان پایه‌ای برای اصلاح سیاست‌ها، بازنگری در محتوای درسی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی و برنامه‌ریزی برای آموزش کتابداران تخصصی و بومی مورد استفاده قرار گیرد. همچنین انتظار می‌رود به ارتقاء سطح آگاهی جوامع بومی نسبت به اهمیت دانش سنتی خود و اعتمادسازی بیشتر برای مشارکت در روند مستندسازی و انتقال بین‌نسلی آن منجر شود. در نهایت، با بهره‌گیری از این نتایج، کتابخانه‌های عمومی ایران می‌توانند جایگاه خود را به‌عنوان نهادهایی پویا، اجتماعی و حافظ فرهنگ و دانش بومی تثبیت کرده و نقشی فعال‌تر در توسعه پایدار کشور ایفا کنند.

پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش فراترکیب و تحلیل نظام‌مند مطالعات معتبر بین‌المللی، توانسته است چارچوبی جامع و نوآورانه برای تبیین نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از دانش بومی ارائه دهد. از جمله نقاط قوت این پژوهش، رویکرد مفهومی عمیق، شناسایی پنج مقوله کلیدی (توسعه پایدار، فعالیت‌های درون‌سازمانی، تعامل با بومیان، ارتباطات برون‌سازمانی و چالش‌های حفاظت) و ارائه پیشنهادها کاربردی برای کتابخانه‌های عمومی ایران است. با این حال، پژوهش با برخی محدودیت‌ها نیز همراه بوده است؛ از جمله تمرکز صرف بر منابع انگلیسی‌زبان که ممکن است موجب نادیده گرفتن برخی مطالعات داخلی شده باشد، و محدود بودن تعداد منابع نهایی که بر گستره تنوع دیدگاه‌ها تأثیرگذار بوده است. همچنین، فقدان داده‌های میدانی از کتابخانه‌های عمومی ایران باعث شده است یافته‌ها بیشتر جنبه نظری و مفهومی داشته باشند. با وجود این محدودیت‌ها، پژوهش حاضر زمینه‌ساز طراحی الگوهای بومی‌سازی شده و مطالعات آتی میدانی در حوزه حفاظت از دانش بومی توسط کتابخانه‌های عمومی خواهد بود.

با توجه به نتایج پژوهش و به منظور تقویت نقش عملیاتی کتابخانه‌های عمومی ایران در حفاظت از دانش بومی، ضروری است اقدامات مشخص، هدفمند و بومی‌ساز انجام گیرد. پیشنهادهای زیر ناظر بر ایجاد زیرساخت‌های انسانی، نهادی و آموزشی بوده و می‌توانند به اجرای مؤثرتر این نقش در سطح محلی و ملی کمک کنند:

- استخدام هدفمند نیروهای بومی آموزش‌دیده: کتابخانه‌های عمومی در مناطق بومی لازم است فرآیند جذب کتابداران را به‌سمت اولویت دادن به افراد بومی سوق دهند؛ به‌ویژه افرادی که با فرهنگ محلی آشنا بوده و توانایی مستندسازی و ارتباط‌گیری مؤثر با جامعه بومی را دارند. آموزش‌های ویژه در حوزه مستندسازی دانش بومی نیز باید برای این نیروها طراحی و اجرا شود.

- بازنگری در محتوای درسی دانشگاهی: گروه‌های آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی می‌توانند در برنامه درسی گرایش کتابخانه‌های عمومی در مقطع کارشناسی‌ارشد، دروسی مانند «مدیریت منابع دانش بومی»، «مستندسازی میراث ناملموس» و «تعامل فرهنگی با جوامع محلی» را بگنجانند.
- اختصاص بودجه مشخص برای پروژه‌های حفاظت از دانش بومی: نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور باید در برنامه‌های سالانه خود، ردیف بودجه‌ای ویژه برای اجرای پروژه‌های حفاظت از دانش بومی در نظر گیرد. این بودجه می‌تواند صرف تجهیز کتابخانه‌های روستایی، آموزش کتابداران، و برگزاری نشست‌های تبادل دانش با بومیان شود.
- تدوین تفاهم‌نامه‌های همکاری بین‌نهادی: کتابخانه‌های عمومی می‌توانند با سازمان‌هایی مانند اداره کل میراث فرهنگی، جهاد دانشگاهی، مراکز فرهنگی محلی و شوراهای روستاها تفاهم‌نامه‌هایی با اهداف مشخص امضا کنند؛ مانند ایجاد مرکز مستندسازی دانش بومی یا تشکیل آرشیو دیجیتال منطقه‌ای.
- برگزاری نشست‌ها و کارگاه‌های بومی‌محور: کتابداران کتابخانه‌های عمومی می‌توانند به‌طور منظم نشست‌هایی با حضور بزرگان و حاملان دانش بومی برگزار کرده و از این طریق، فرآیند گردآوری و ثبت شفاهی دانش بومی را آغاز نمایند. همچنین کارگاه‌های آشنایی جامعه با ارزش دانش بومی و نحوه مشارکت در حفاظت آن نیز برگزار شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسنده اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده است و این موضوع مورد تأیید نویسنده است.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسنده این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

بنا بر اظهار نویسنده منبع حمایت‌کننده مالی گزارش نشده است.

سپاسگزاری

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

References

- Byrne, A. (2005). Indigenous Knowledge and Libraries: An Afterword. *Australian Academic & Research Libraries*, 36(2), 201-205. <https://doi.org/10.1080/00048623.2005.10721260>
- Catalano, A. (2013). Patterns of Graduate Student 'Information Seeking Behavior: A Meta-synthesis of the Literature. *Journal of Documentation*, 69(2), 243-274. <https://doi.org/10.1108/00220411311300066>
- Chibuzor, L. D., & Ngozi, E. O. (2009). The Role of Public Libraries in the Preservation of Cultural Heritage in Nigeria: Challenges and Strategies. *Journal of Applied Information Science and Technology*, 3, 46-50. https://www.jaistonline.org/ChibuzoOsadebe_2k09.pdf
- Dehvari, B., Riyahinia, N., & Mahmodi Topkanloo, H. (2019). Identification of indigenous knowledge items and presenting the knowledge management model of indigenous medicine in Makran district. *Human Information Interaction*, 6(1), 89-102. [in Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24237418.1398.6.1.7.2>
- Duke, T. S., & Ward, J. D. (2009). Preparing Information Literate Teachers: A Metasynthesis. *Library & Information Science Research*, 31(4), 247-256. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2009.04.003>
- Eskandari, H., Borji, M., & Ghorbani, M. (2018). Local initiatives and indigenous knowledge in community-based water resources management (Case study: Roozkin Village – Sarduyeh- Jiroft District). *Journal of Range and Management Watershed*. 71(2), 321-340. [in Persian] <https://doi.org/10.22059/jrwm.2018.133034.918>

- Ezekia, M., & Yousefi, J. (2004). Indigenous knowledge of using oak in Mamsani County. *Anthropology Letters*, 3(6), 15-37. [in Persian] <https://ensani.ir/file/download/article/20110104154226-91.pdf>
- Forutnani, S. (2014). The role of rural libraries in documenting, preserving and disseminating indigenous knowledge of south khorasan rural residents and presenting the proposed protocol (unpublished master's thesis). Birjand University. [in Persian] <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/fc490ced2ebc3be71698517101ec5670>
- Forutnani, S., Nowkarizi, M., Kiani, M. R., & Mokhtari Aski, H. R. (2018). The Role of Rural Libraries in Preserving the Indigenous Knowledge of Rural Residents: The Case of South Khorasan Province. *World Journal of Science, Technology and Sustainable Development*, 15(3), 245-256. <https://doi.org/10.1108/WJSTSD-12-2017-0044>
- Ghasemipour, M. (2021). Identification of the role of librarians and libraries in indigenous knowledge management using the Meta-Synthesis method (unpublished master's thesis). Birjand University. [in Persian] <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/6b1093eb279cbcd6da2275f05fb21ef5>
- Isah, A., Bashorun, M. T., & Omopupa, K. T. (2012). Libraries and Preservation of Indigenous Knowledge in Developing Countries: The Nigeria Experience. In A. Tella & A. Issa (Eds.) , *Library and Information Science in Developing Countries: Contemporary Issues* (pp. 96-106). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-61350-335-5.ch008>
- Jauhiainen, J. S., & Hooli, L. (2017). Indigenous Knowledge and Developing Countries' Innovation Systems: The Case of Namibia. *International Journal of Innovation Studies*, 1(1), 89-106. <https://doi.org/10.3724/SP.J.1440.101007>
- Joranson, K. (2008). Indigenous Knowledge and the Knowledge Commons. *The International Information & Library Review*, 40(1), 64-72. <https://doi.org/10.1080/10572317.2008.10762763>
- Kargbo, A. J. (2005). Managing Indigenous Knowledge: What Role for Public Librarians in Sierra Leone?. *The International Information & Library Review*, 37(3), 199-207. <https://doi.org/10.1080/10572317.2005.10762681>
- Lilley, S., & Paringatai, T. P. (2014). Kia Whai Taki: Implementing Indigenous Knowledge in the Aotearoa New Zealand Library and Information Management Curriculum. *Australian Academic & Research Libraries*, 45(2), 139-146. <https://doi.org/10.1080/00048623.2014.908498>
- Lwoga, E. T. (2011). Knowledge Management Approaches in Managing Agricultural Indigenous and Exogenous Knowledge in Tanzania. *Journal of Documentation*, 67(3), 407-430. <https://doi.org/10.1108/00220411111124523>
- Maina, C. K. (2012). Traditional Knowledge Management and Preservation: Intersections with Library and Information Science. *The International Information & Library Review*, 44(1), 13-27. <https://doi.org/10.1080/10572317.2012.10762911>
- Mhlongo, M. A. (2018). *Integration Of Indigenous Knowledge Into The Services Of Public Libraries In South Africa* [Doctoral dissertation, University of South Africa]. UnisaIR. <https://uir.unisa.ac.za/handle/10500/23849>
- Mhlongo, M. A., & Ngulube, P. (2018). Public Libraries as Conduits for Indigenous Knowledge in South Africa. *Library Philosophy and Practice*, 1. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1757/>
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & The PRISMA Group (2009). Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *Annals of Internal Medicine*, 151(4), 264-269. <https://doi.org/10.7326/0003-4819-151-4-200908180-00135>
- Nakata, M., Hamacher, D., Warren, J., Byrne, A., Pagnucco, M., Harley, R., Venugopal, S., Thorpe, K., Neville, R., & Bolt, R. (2014). Using Modern Technologies to Capture and Share Indigenous Astronomical Knowledge. *Australian Academic & Research Libraries*, 45(2), 101-110. <https://doi.org/10.1080/00048623.2014.917786>
- Nakata, N. M., Nakata, V. S., Anderson, J., Hunter, J., Hart, V., Smallacombe, S., McGill, J., Lloyd, B., Richmond, C., & Maynard, G. (2007). Libraries and Knowledge Centres: Implementing Public Library Services in Remote Indigenous Communities in the Northern Territory of Australia. *Australian Academic & Research Libraries*, 38(3), 216-231. <https://doi.org/10.1080/00048623.2007.10721297>
- Naseri, Z., & Noruzi, A. (2018). Content Marketing Process Model: A Meta - Synthesis of the Literature. *Webology*, 15(1), 8-18. https://www.researchgate.net/publication/327014105_Content_Marketing_Process_Model_A_Meta-Synthesis_of_the_Literature
- Ngozi Anasi, S., Ibegwam, A., & Olubukunmi Oyediran-Tidings, S. (2013). Preservation and Dissemination of Women's Cultural Heritage in Nigerian University Libraries. *Library Review*, 62(8-9), 472-491. <https://doi.org/10.1108/LR-11-2012-0126>

- Ngulube, P. (2017). Embedding Indigenous Knowledge in Library and Information Science Education in Anglophone Eastern and Southern Africa. In P. Ngulube (Ed.) , *Handbook of Research on Social, Cultural, and Educational Considerations of Indigenous Knowledge in Developing Countries* (pp. 92-115). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-0838-0.ch006>
- Ojei, L. N., & Owojuyigbe, A. A. (2019). Libraries as Driving Access to Indigenous Knowledge (IK). *Research Journal of Library and Information Science*, 3(2), 1-7. https://www.researchgate.net/publication/344294264_Libraries_as_Driving_Access_to_Indigenous_Knowledge_IK
- Okorafor, C. N. (2010). Challenges Confronting Libraries in Documentation and Communication of Indigenous Knowledge in Nigeria. *The International Information & Library Review*, 42(1), 8-13. <https://doi.org/10.1080/10572317.2010.10762837>
- Owolabi, K. A., Ovwasa, D. E., Ajayi, T. B., & Odewale, M. O. (2022). Preservation and Use of Indigenous Knowledge Practices in Public Libraries in Nigeria. *Public Library Quarterly*, 41(5), 485-502. <https://doi.org/10.1080/01616846.2021.1938897>
- Pilot, J. (2005). Developing Indigenous Knowledge Centres. *Australian Academic & Research Libraries*, 36(2), 37-43. <https://doi.org/10.1080/00048623.2005.10721247>
- Rao, S. S. (2006). Indigenous Knowledge Organization: An Indian Scenario. *International Journal of Information Management*, 26(3), 224-233. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2006.02.003>
- Raseroka, K. (2008). Information Transformation Africa: Indigenous Knowledge – Securing Space in the Knowledge Society. *The International Information & Library Review*, 40(4), 243-250. <https://doi.org/10.1080/10572317.2008.10762789>
- Sandelowski, M. & Barroso, J. (2007). *Handbook for Synthesizing Qualitive Research*. Springer Publishing Company. <https://www.amazon.com/Handbook-Synthesizing-Qualitative-Margarete-Sandelowski/dp/0826156940>
- Sarah, E. A. (2015). The Role of Libraries in the Preservation of Indigenous Knowledge in Primary Healthcare in Nigeria. *International Journal of Digital Library Services*, 5(2), 43-54. https://ijodls.in/uploads/3/6/0/3/3603729/vol-5_issue-2.43-54.pdf
- Seifi, L., & Soltanabadi, M. (2020). Iranian Public Libraries' Capacities in Preserving and Disseminating Intangible Cultural Heritage. *IFLA Journal*, 46(4), 359-368. <https://doi.org/10.1177/0340035219886608>
- Seifi, L., Ghasmeipoor, M., & Ayati, M. (2024). Identifying the Role of Libraries in Indigenous Knowledge Management: A Meta-Synthesize Study. *Librarianship and Information Organization Studies*, 36(2), 7-30.[in Persian] <https://doi.org/10.30484/nastinfo.2024.3624.2283>
- Sen, B. (2005). Indigenous Knowledge for Development: Bringing Research and Practice Together. *The International Information & Library Review*, 37(4), 375-382. <https://doi.org/10.1080/10572317.2005.10762695>
- Soltanabadi, M. (2017). Capacities of preservation and disseminating intangible cultural heritage resources by Iran's public libraries: Strategies and solutions (unpublished master's thesis). Birjand University [in Persian] <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/32aebe7e93d048281946f977472830be>
- Tella, R. D. (2007). Towards Promotion and Dissemination of Indigenous Knowledge: A Case of NIRD. *The International Information & Library Review*, 39(3-4), 185-193. <https://doi.org/10.1080/10572317.2007.10762748>
- Thorpe, K., & Galassi, M. (2018). Diversity, inclusion & respect: Embedding Indigenous priorities in public library services. *Public Library Quarterly*, 37(2), 180-194. <https://doi.org/10.1080/01616846.2018.1460568>
- Younes, F. (2017). *Preservation of Indigenous Knowledge by Public Libraries in Westcliff, Chatsworth, Durban* [Master's thesis, University of the Western Cape]. UWC Online - University of the Western Cape. <https://etd.uwc.ac.za/xmlui/handle/11394/5839?show=full>